

ROZHOVOR PŘES OCEÁN 2/2

Blanka Kubešová a Jerry K.

Mohou být sourozenci rozdílnější než my dva? Jeden plný emocí, bolestí a zábran všeho druhu, druhý hltaající splašeně a bez dlouhého uvažování plnými doušky všechno, co život nabízí. Léta, dálka a oceán a rozdílné zkušenosti nás s Jerryem názorově i emočně rozdělily ještě víc, než svedla už tak dost velká rozdílnost osobností, ale někdy stačí jediný impuls a vzpomínky z dětství, vzpomínky, které svazují na celý život, se vrací. Předtím se však musíme prokousat tím, co nás rozděluje a tolerovat a přijmout názor druhého, a to je někdy ztraceně těžké.

Třeba 21. srpen... Krvavý srpen, letos už 50. v řadě, který prožívám za hranicemi. Jsou lidé, kteří se do emigrace nehodí a nikdy se s ní beze zbytku nevyrovnají. Umělkyně, která před lety přijela z Prahy, aby lidem, kteří nemohli domů, osladio Vánoce, úvodem prohlásila, že emigrant je člověk bez srdce. Po jejích slovech zavládlo v sálku takové ticho, že by bylo slyšet padnout i špendlík. Strašně to bolelo. Nemusí se však člověk v cizině skutečně trochu zatvrdit a otupět? Nikdy se mi to dost nepodařilo. Znovu jsem si to uvědomila nad dokumentem *Dlouhý srpen Jiřího Krejčíka*, ve kterém tento režisér vypráví o okupaci 68, která ho zastihla v Itálii. Tehdy málem emigroval. Brečela jsem při jeho zpodobení od začátku do konce. Mnohé momenty, kterými prošel, byly úžasně silné a jeho pokorná výpověď tolik podobná prožitkům našeho 21. srpna v Paříži...

„Milá sestřičko, jsi nepřekonatelná ve své bolesti nad rozlitym mlékem a zbytečností tvého smutku je až geniální. Nic jsi nepochopila,“ odpověděl mi vzápětí Jerry.

„Pražský jaro nebyl pokus o liberalizaci, ale boj o moc uvnitř strany a lidi jako ty na to skočili, sežrali socialismus s lidskou tvář a se čtvrt století trvajícím terorem, pracovními tábory, estébáky a procesy. Skutečně jsme každé z jiného hnízda, nejspíš mě do rodiny nasadila kukačka, jinak to není možné. Nenašel jsem v pořádku absolutně nic dojemného, jen jsem pana režiséra litoval, že se nedovede těšit z toho, že je venku a pochopit, jaký ho potkalo štěstí. Absolutně se nedovedu vžít do jeho ani tvejh pocitů. Čím to, že jsme děti jedněch rodičů a přitom tak odlišný?“

Oba, ty i pan režisér, mi připomínáte kamaráda Ládu, českého sochaře, se kterým jsem čekal v lágru v Terstu, až a jestli se nad námi smiluje nějaká země. Láda se nakonec dostal do Ameriky, ale nejel se podívat do New Yorku, na Grand Canyon ani nikam jinam, jen vzdychal a psal přihlouplý dopisy, že tam nejsou ty české luhy a háje. Neměl odvalu začít znovu a jinak, ani odvalu se vrátit a nechat se zavřít. Nakonec se odstřílil. Češi všechno vzdali v roce 38, 48 i dvacet let potom a vzdají to pokaždý.“

„A co měli podle tebe dělat?“ vybaflu vztekale. „To jsme se měli nechat povraždit? Kladli jsme spontánní, sofistikovaný odpor! Zdiskreditovali jsme komunismus v mnoha zemích východního bloku, to je ti málo?“

Ve sluchátku to zabublalo. Chvilí mi trvalo, než jsem pochopila, že se Jerry hurónsky směje.

„So-so-sofistikovaný odpor,“ vyřázel mezi hekáním. Armáda nepodnikla nic k obraně země. Tady se vědělo, že Československo je obklíčený a invaze neodvolatelná už asi měsíc před srpnem. Napsal jsem to domů, ale nikdo mi nevěřil. Víš, co mi to připomíná? Právě tak mi nikdo nevěřil, že Evropa je ztracená, kdo chce utéct před islamizací, musí teď. Podmínky se budou stále zhoršovat. Jednomu štěněti strašně rád pomůžeš, sto štěňat musíš nechat utopit, ať chceš nebo ne. Tisíc štěňat zničí tebe.“

Před očima jsem měla veškerou mizerii, bídu, ubohost a špinu táborů, bahno, ve kterém se batolily děti a čekaly na to, která země si je rozebere. Proč nemůžeme přijmout a zachránit aspoň je? ptala jsem se v duchu a zároveň slyšela odpověď, o kterou jsem nestála.

Ti, co přicházeli, nikdy nedostali dost lásky a nemohla v nich být víra v dobro, které kolem sebe nikdy nepoznali. Myslela jsem na děti, ale i ty poznaly jen bití, nenávisť a strach, vraždění a zlo. Nerozeznávaly dobré a špatné. Jak by mohly, odkud by to vzaly?

„Jo, je to tak,“ potvrdil Jerry. „Vyrostly v temnotě a táhnou ji s sebou. Ale tady se neshodnem, jsi prostě ženská. Posledně jsi mi poslala varující anketu znalostí současnejch žáků, který opouštěj střední školy. A jaký znalosti jsem měl já? Pamatuješ se na moje vysvědčení? Moje výmluva při zkouškách byla - Na tohle jsem chybl! Chodil jsem permanentně za školu a prorokoval mi, že ze mě nic nebude. Každé tejdne jsem místo čítiny jezdil Pacifickým rychlíkem z Bránického nádraží na Sázu s grázlem Staňkovským, se kterým jsme se přetahovali o ty nejsenzačnější nápady. Školy jsem si dodělal až daleko pozděj a všechno další mě naučil život!... Myslí, že mě doma málo řezali,“ uzavřel Jerry a kdyby ho netrápil těžký kuřácký kašel, rozřehal by se teď jako kluk.

„Nic nechápeš, jsme na tom hůř než nejhůř,“ navázala jsem trpce. „Za třicet let od sametu dokázalo naše reorganizované školství vychovat z dětí poloviční negramoty! Možná jsme za totality zaostávali ve znalosti jazyků ale dokázali jsme myslet, oddělovat podstatné od banality a celkem jsme měli přehled. Víš, že jsem nenáviděl matematiku a jen tak tak z ní složila maturitu, ale když jsem v Torontě nastoupila do banky, nechápala jsem, jak je možné, že jsem po absolvování pouhé střední školy věděla víc, než ti, kteří tu vyrostli a vystudovali,

**„Každý, kdo se přestane učit, je starý, ať je mu dvacet
nebo osmdesát. Každý, kdo se stále učí, zůstává mladý.“**

LÉTO/ZIMA 2018-19

Henry Ford

31

no rozumíš tomu?“ Zmocnily se mě vzpomínky a unášely daleko nazpět do prosince 68. roku. Tehdy úřednice na poště nevěděla, kde leží Praha! Tohle bolelo. Všeobecná nízká úroveň, to bylo pro mne jedno z největších zklamání z Ameriky.

„To se moc nezměnilo!“ Jerry radostí poskočil na židli, kterou si vydlabal z pařezu a vystlal medvědí kůží.

„Každoročně vycházejí ze škol žáci s nižšíma vědomostma. Polovina dětí v Americe nenajde Evropu na mapě. Čet jsem anketu, ve které děti v Los Angeles myslely, že máslo je z fabriky a netušily, že je v procesu nutná kráva! A není to tak dávno, co jsem se díval na živou reportáž ze San Franciska: Náhodněm chodcům dali do ruky pravítko, aby na mapě světa ukázali a pojmenovali nějakou - jakoukoliv zemi. Vesměs to nedokázali a Afriku si pletli s Jižní Amerikou. Když jsem přišel do Kanady, bylo mi divný, jak je možný rozložit střední školu na dvojnásobek let, aby nebylo třeba učit se tolik věcí najednou. Ocit jsem se v říši divů, ale to byl jen začátek. Postupně jsem musel doznat, že školy v Americe vychovávají grázly, který se spolu s rodičema mstějí na těch málo učitelích, který něco vyžadují. I ten nejpitomější žák zná dneska svoje práva a ví, co si učitel smí nebo spíš nesmí dovolit. A víš, co je nejhorší? Většina mladejch touží po socialismu, protože je o něm nikdo nepoučil.“

„Mám pocit, že dneska se děti ve škole neučí, co je potřeba. Tlučou do nich globální oteplování, sexuální výchovu, výhody EU a přednosti multikulturalismu. Kvůli tomu nemůže udržet krok s kvantitou a vším novým, který se na nás a do škol neustále valí. Problém je, že tihle lidé budou jednou rozhodovat a vládnout!“

„Ale nebudou, neboj! Ubejvání vzdělanosti a vzdělání je sice na postupu a děje se celosvětově, přesto si troufám říct, že budoucími vládci budou potomci dnešních chytřejích a mocnejích, který si to uvědomují a posílají své děti do pořádných soukromých škol. Jsou sice drahý, ale dokážou napravit úpadek klasického vzdělání a něco tam naučí! Krom toho vyžadují sebekázeň a disciplínu, a to je investice, která se vyplatí.“

„Nezáleží přece jen na dětech *mocnejích* a *bohatejích*! Co ti, kteří na takové školy nemají prostředky? I na dětech evropských menšin a jejich začlenění do běžných škol bude přece záležet, jak bude svět vypadat!“ Někdy jsem nevěděla, kdy Jerry mluví vážně a kdy jen tak, aby mě rozpálil. „Amerika má na upadajícím vzdělání lví podíl. Radí celému světu a všichni nekriticky přejímají všechny vaše pitomosti! Ve volném čase mládež blbněte batmany a supermany a brakem z Hollywoodu,“ dořekla jsem s výčitkou už skoro vztekla.

„Moc přemejšliš, holčičko! Ale teď jsi na to kápala!“ zardoval se Jerry. „To je přece účel, totálně mládež doblbnout! Největší nebezpečí pro jakékoli systém je vzdělání! Taky se ti zdá, že jsme svědky úsilí, jak krůček po krůčku snížit a oslabit mozkovou schopnost mládeže? Řekla jsi, že se mládež učí o přednostech multikulturalismu. To ve skutečnosti znamená, že jejich IQ je a bude navíc uměle ředěný přistěhovalectvím. Od utlyho

mládí školy cíleně vymejvaj dětem mozky všelijakým balastem, počínaje náboženstvím a co hůř, rodiče tomu nebránějí. Náboženství je mocnejm dobrý jen k tomu, aby udržovalo lid v poslušnosti a ovládalo jeho myšlení a jednání. Je to nástroj k manipulaci a udržování moci. Miliony byly zabity ve jménu neexistujícího boha. Pak vlády pochopily, že to je plejtvání výrobním prostředkem, že než člověka zabít, je lepší využít ho, aby pro ně makal. Přece ti nemusím vykládat, jak to začalo? Nejsilnější lidoop v jeskyni s nejsilnějším polenem si vydupal, aby mu ostatní sloužili. Dalo to práci, udržet je v latí a tak si vymyslel boha, aby to dělal za něj.“

„Náboženství je od prvopočátku součástí lidské existence,“ vpadla jsem Jerrymu do řeči a využila tak chvíli, kdy se potřeboval nadechnout. „Jak tě tak ale poslouchám, ty nebojuješ ani tak proti němu, jako proti jeho zneužívání. Každý máme nějakou víru, jak jinak se chceš vyrovnat s tím, že umřeš? Každý věříme v něco, co nás přesahuje. Říkej si tomu, jak chceš, pro křesťana je bůh totožný s láskou, je to cesta, je v nás a vůbec ve všem, splyvá s přírodou. Už marxisti poznali, že náboženství a víra jsou nezničitelné. Proč asi?“

„Jo, já ti odpovím, a ty se urazíš! Já věřím v evoluci, v sílu a rozum. Silnej a svobodnej člověk si vystačí sám a nepotřebuje se spoléhat na něco nad náma. Nepotřebuju víru, aby odpovídala na nějaký moje otázky nebo pochybnosti a už vůbec ne na otázky po smyslu života. Život sám je tím jediným smyslem. Možná je náboženství berlička, která některým lidem pomáhá překonávat těžkosti, ale zároveň mu vždy a vždycky brání v pravdivá poznání... Ale myslím, že tady se prostě neshodnem! Budem si vyprávět o ženských. Už jsem ti povídal, jak jsem šel s jednou holkou na dostihy do Chuchle a...“

„V tom se nejspíš taky neshodnem!“ přeruším ho rychle, ale jak je Jerry jednou v ráži, nic už ho nezastaví. „...a ta holka na mě nebyla tak hodná, jak jsem si představoval, a já se tak strašně ozral, že...“ Příběh jsem znala. Když našemu otci oznámili, že jeho syna našli ležet hubou v kaluži, a že by se nejspíš utopil, kdyby ho nesebrali, nevěřil a poslal pro něj sanitku v domnění, že se stal obětí otravy... Jerry se hurónsky zasmál.

„Říkej si, co chceš. Všechno, co do nás vtlučlo náboženství, společnost, rodina, škola... musíme vyměnit za umění milovat a ještě víc milovat a být šťastnej, aniž bysme se čímkoliv trápili. Musíme se naučit šťastné a spokojené využít ten krátký čas, co nám tu zbejvá... Už jsem ti řek, že většina živočišnejch druhů už vymřela?“

„Jo, několikrát!“

„Tak ti to říkám zas! Vyprávěl jsem ti někdy o Jižní Floridě? Pro pěšího není možný překonat řady dálnic, silnic a ulic. Pro zvířata je to past. Když jsem byl někdy v 68. po prvý na Floridě, tak na každých sto metrech leželo přejety zvíře. Byl jsem zděšený

a začal jsem psát o potřebě silnic postavených vysoko na pilířích. Dnes už žádný zvíře přejetí není, nehrozí ani srážka s ptákem... Jo, hádáš správně! To proto, že všechno živý je vybitý. A bude pořád hůř. Tleskám, když vidím, jak lidskej druh, kterej odjakživa všechno jen zabíjel a ničil, jde do prdele. Kdybych tak moh věřit, že smrtí přejdu pouze z jednoho stavu bytí do druhýho! Podej mi jeden jedinej vědeckej důkaz, a já budu šťastnej, že se narodím jako ta ještěřička nebo krajta tygrovitá! Ale ne! Svět jde do prdele a s ním i člověk, lidstvo jako takový. Odejde tak, jako odešel dinosaur. Nic netrvá věčně, to je jediná konstanta vesmíru. “

„Co na to všechno říká tvoje Filipínka?“ Hodila jsem Jerrymu návnadu, abych ho odvedla od tématu k jeho zamilovanému cestování.

„To se ptáš vážně? Napsala jsi přece o ní knížku. Zpracovala jsi jeden úsek jejího a mého života. Hledám spisovatele nebo aspoň překladatele, které by oslavil život na filipínskejch ostrovech v celým rozsahu a v angličtině. Víš, že mi vyprávěla, jak se chodila koupat do křišťálově čistý řeky vtékající do moře Sulu? V tý řece chytí každě den dostatečně ryb, aby se uživil. Dnes voda v řece není, na jejím místě se nachází jen smetiště, který když přijde tajfun, spláchně všechny výkaly a odpad do moře. Lesy byly pokáceny, dřevo prodaný na export. Měkký nekalitní dřevo na to, aby si mohli uvařit rejži, je už jen vysoko v kopcích a tak lidi jedí rejži nevařenou. Zkus to někdy! Vypadaj ti zuby, tvrdá rejže je zničí. Její otec byl úspěšnej farmář, kterej dokázal nakrmit půl vesnice. Před sklizní rok co rok přepadli vesnici muslimové, krávu, kozy a buvola podřízli a pole zapálili. Nakonec přišel tajfun a sesuv půdy otce s několika jinejma zavalil. Jo, tohle všechno kdyby se podařilo napsat... Krom toho – už jsem ti říkal, že plánuju cestu do Austrálie?“

Teď když brácha začal vzpomínat na Filipíny, na ostrovy a ostrůvky roztroušené v Tichém oceánu, kde ještě existovala skutečná exotika, když dokonce začal dělat plány na příští velkou cestu, jsem věděla, že to je zas starý Jerry milující život a že je všechno v pořádku.

Pozn.

Plánem Jerryho na nejbližší léta je 10týdenní dovolená s rodinou v Austrálii, rád by ji pořádně objel i projel vnitrozemím z Darwinu do Melbourne. Hledá sponzory, kteří by měli zájem výměnou za jeho ranč v Arizoně (10 akrů s kamennou tvrzí a dalšími objekty v horách 30 mil od Tucsonu ceněné cca na 150.000 US\$) zajistit tuto cestu finančně. To by zahrnovalo zajištění přepravy 3 osob z Toronta a zpět přes logistiku a další potřeby po cestě. Případní zájemci mohou Jerryho kontaktovat na emailové adrese: RealJoyDeal@Gmail.com.

Další vyprávění Blanky Kubešové o bráchovi Jerryem najdete v knize Nevěsta z Filipín, nakl. Eroika 2014.

VZPOMÍNKY NA DOMOV

Jana Reichová

Přiletěli jsme z pražského léta a chystáme se na léto v Gosfordu v Austrálii, a když někdy zaprší, nevadí, oslazujeme si život vzpomínkami na český domov. To není ani trochu obtížné. Vždyť ty vzpomínky jsou již jednou provždy bezpečně zabudované. A je ještě moc pomocníků, jako třeba jeden bývalý spolužák Honza, který posílá pěkná videa. To poslední je o sochách a sousoší na Karlově mostě. Tak jdeme z Křížovnického náměstí od sochy Karla IV pěkně po pravé straně mostu, pomalu, nic nevynecháme, až dojdeme k mostecké věži. Zítra, nebo pozítří vyjdeme z Malé Strany, mineme schody na Kampu, i když nás svádějí, dotykáme se mostu a s pocitem štěstí dojdeme až ke Klementinu. Konec tohoto videa.

To ale zase nevadí, vždyť jsme si přivezli tolik zajímavých a pěkných knih. Některé jsme dostali jako dárky, jiné zakoupili v knihkupectví u Primusa nebo také v Luxoru a jinde. Jeden dárek ze všech nejlepších je „Václav Malý – rozhovory s Jindřichem Kabátem“. Pražský biskup Václav Malý se narodil a vyrůstal ve stejné pražské čtvrti Žvahov jako já a moje mladší sestra. Naše maminky se znaly jako téměř všechny sousedky v této malé vilové čtvrti. Naposled jsem ho viděla někdy začátkem devadesátých let u Žvahovského hřbitova, kde se s ním občas nečekaně potkává moje sestra Renata. Tahle kniha, dárek od sestry, zůstane mým pokladem.

Nemohu vypsát všechny ty knihy, protože jsme jich vezli mnoho. Do zavazadel se nám vešly, protože jsme měli povolenou dosti vysokou váhu, tedy vyjmenuji alespoň některé: Rozhovory s bratry Suchými, knihy Magdaleny Wágnerové, kniha Davida Glocknera „Utajené vládkyně – ženy slavných mužů“, mezi ještě dalšími „Srdce v kleci“ – kniha o Janu Nerudovi (Román o něžném rváči Janu Nerudovi). Musím přiznat, že všechny jsme je ale již stačili přečíst a nyní je půjčujeme přátelům.

Je tu stále ještě něco. České filmy, ty starší a také ty novější a také české pohádky. Chceme vidět české herce, ty ze starších generací, kteří s námi zde již nejsou, a které opravdu milujeme, a s radostí poznáváme ty z mladší generace. Však nám také oni k srdci přirůstají.

Existuje jediná česká pohádka, ve které si nezahraje Jiřina Bohdalová? No ano, když chci vědět něco o našich hercích, třeba právě to, co o sobě sami říkali, vezmu do ruky kuchařku Jiřiny Bohdalové „Hádej, kam půjdem na flám.“ Rozhodně ne proto, že jsou tam uvedené také moje vlastní recepty, ale proto, že jsou v té knize příběhy našich slavných a oblíbených herců, zpěváků, a jak se dnes říká celebrit. Čtete a nejenom čtete, ale slyšíte jejich hlas,